

روان پرستاری

دوره دوم شماره ۱ بهار ۱۳۹۳ - شماره استاندارد بین المللی: ۲۵۰۱-۲۳۴۵

- مقایسه طرحواره های شناختی ناسازگار، باورهای غیر منطقی و مهارت های ارتباطی در نوجوانان پرورشگاهی و غیر پرورشگاهی..... ۱
آناهیتا خدابخشی کولایی، نیلوفر باصری صالحی، رسول روشن چسلی، محمدرضا فلسفی نژاد
- سنجش استرس در بیماران سرطانی: روایی عاملی مقیاس استرس ادراک شده در ایران..... ۱۳
مریم صفایی، امید شکری
- بررسی ویژگی های روانسنجی پرسشنامه نگرانی های مرتبط با بیماری در بیماران مبتلا به نارسایی قلبی..... ۲۳
حسین باقری، فریده یغمایی، طاهره اشک تراب، فرید زایری
- تأثیر آموزش جنسی بر صمیمیت جنسی زنان متأهل..... ۳۴
محمد شاکرمی، رضا داورنیا، کیانوش زهراکار، شیوا گوهری
- خشونت محل کار علیه پرستاران از دیدگاه بیماران..... ۴۳
نصیب بابایی، آزاد رحمانی، علیرضا محجل اقدم، وحید زمانزاده، عباس داداش زاده، مرضیه آوازه
- ارتباط سبک دلبستگی با روابط بین فردی پرستاران..... ۵۵
حمزه احمدیان، فرشید شمسایی، معصومه رحیمی رهبر
- بررسی تأثیر آموزش مهارت حل مسأله بر میزان افسردگی دانشجویان پرستاری..... ۶۳
سهیلا شمسی خانی، مولود فرمهینی فراهانی، سیمین شمسی خانی، مرضیه سبحانی
- تعیین ارتباط بین سلامت روانی و کیفیت زندگی در بیماران مبتلا به آسم..... ۷۲
شهرزاد یکتا طلب، فاطمه انصار فرد

به نام خداوند جان و خرد
نشریه تخصصی روان پرستاری
فصلنامه علمی - پژوهشی انجمن علمی پرستاری ایران
دوره دوم - شماره ۱ - بهار ۱۳۹۳

- صاحب امتیاز: انجمن علمی پرستاری ایران
- مدیر مسؤول و سردبیر: دکتر مسعود فلاحی خشکتاب
- مدیر اجرایی: محمدرضا شیخی
- شماره پروانه انتشار وزارت ارشاد اسلامی: ۹۱/۳۴۷۰۲ مورخ ۱۳۹۱/۱۱/۱۶
- شماره بین المللی نشریه چاپی (Print-ISSN): ۲۵۰۱-۲۳۴۵ مورخ ۱۳۹۲/۴/۱۶
- شماره بین المللی نشریه الکترونیکی (e-ISSN): ۲۵۲۸-۲۳۴۵ مورخ ۱۳۹۲/۴/۱۶
- دارای رتبه علمی پژوهشی از یکصد و دهمین جلسه کمیسیون نشریات علوم پزشکی کشور: به شماره ۱۰۰/۵۱۱ مورخ ۱۳۹۲/۳/۲۷

• **شورای نویسندگان** (به ترتیب حروف الفبا):

• **مشاوران علمی این شماره** (به ترتیب حروف الفبا):

- دکتر فاطمه الحانی، دانشیار آموزش بهداشت دانشگاه تربیت مدرس
- دکتر مسعود بحرینی، استادیار روان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی بوشهر
- دکتر اکبر بیگلریان، استادیار آمار زیستی دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی
- دکتر یداله جنتی، استادیار روان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی مازندران
- دکتر محمدرضا خدایی، دانشیار روان پزشکی دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی
- دکتر اصغر دادخواه، استاد توانبخشی روانی دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی
- دکتر محمد ذوالعدل، استادیار روان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی یاسوج
- دکتر مهدی رهگذر، دانشیار آمار زیستی دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی
- دکتر کورش زارع، استادیار روان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز
- دکتر سادات سیدباقر مداح، استادیار آموزش پرستاری دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی
- دکتر نعیمه سیدفاطمی، دانشیار روان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی تهران
- دکتر فرخنده شریف، استاد روان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی شیراز
- دکتر فرشید شمسایی، استادیار روان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی همدان
- دکتر رضا ضیغمی، استادیار روان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی قزوین
- دکتر عباس عبادی، استادیار پرستاری داخلی جراحی دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله الاعظم (عج)
- دکتر فرید فدایی، دانشیار روان پزشکی دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی
- دکتر مسعود فلاحی خشکتاب، دانشیار روان پرستاری دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی
- دکتر پروانه محمدخانی، استاد روان شناسی دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی
- دکتر عیسی محمدی، دانشیار پرستاری داخلی جراحی دانشگاه تربیت مدرس
- دکتر ندا مهرداد، استادیار پرستاری بهداشت جامعه دانشگاه علوم پزشکی تهران
- دکتر علی نجومی، استادیار انستیتو پاستور ایران
- دکتر علی نویدیان، استادیار مشاوره دانشگاه علوم پزشکی زاهدان
- دکتر علیرضا نیکبخت نصرآبادی، استاد پرستاری داخلی جراحی دانشگاه علوم پزشکی تهران
- دکتر فریده یغمایی، دانشیار بهداشت دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی
- دکتر شهرزاد یکتا طلب، استادیار روان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی شیراز

• **ویراستار انگلیسی:** دکتر علی نجومی

• **ویراستار فارسی:** محمدرضا شیخی

• **حروفچینی و صفحه‌آرایی:** مهندس صادق توکلی

• **طراح جلد:** مهندس صادق توکلی

• **ناشر:** انجمن علمی پرستاری ایران

• **نشانی:** تهران - میدان توحید - دانشکده پرستاری و مامایی تهران

• **کدپستی:** ۱۴۱۹۷۳۳۱۷۱، **صندوق پستی:** ۱۴۱۹۵/۳۹۸، **تلفن و نمابر:** ۶۶۵۹۲۵۳۵

• **e-mail:** info@ijpn.ir , **Website:** http://ijpn.ir

تعیین ارتباط بین سلامت روانی و کیفیت زندگی در بیماران مبتلا به آسم

شهرزاد یکتا طلب^۱، فاطمه انصار فرد^۲

چکیده

مقدمه: آسم بیماری التهابی مزمن راه‌های هوایی است که موجب حساسیت بیش از حد، ادم و تولید مخاط در راه‌های هوایی می‌شود. این بیماری می‌تواند باعث محدودیت فعالیت فیزیکی بیمار، مشکلات روانی مانند اضطراب و افسردگی و کاهش کیفیت زندگی بیماران گردد. لذا مطالعه حاضر با هدف تعیین ارتباط بین سلامت روان و کیفیت زندگی در بیماران مبتلا به آسم صورت گرفته است.

روش: این مطالعه از نوع تحلیلی همبستگی بود که بر روی ۱۳۵ بیمار مبتلا به آسم مراجعه کننده به درمانگاه‌های وابسته به دانشگاه علوم پزشکی شیراز در سال ۱۳۹۲ انجام شد. نمونه‌ها با روش نمونه‌گیری آسان انتخاب شدند. جمع‌آوری داده‌ها با استفاده از پرسشنامه سلامت عمومی و پرسشنامه استاندارد کیفیت زندگی آسم انجام گردید. آنالیز داده‌ها در محیط نرم‌افزاری spss v.18 با استفاده از آزمون‌های آماری ضریب همبستگی اسپیرمن و تی تست صورت گرفت.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان داد که تمام خرده‌مقیاس‌های کیفیت زندگی با سلامت روان بیماران همبستگی معنادار دارد ($P < 0/001$) و میانگین نمره‌ی خرده‌مقیاس افسردگی آزمون سلامت عمومی در زنان بیشتر از مردان بوده است ($P < 0/001$)، همچنین میانگین نمره کیفیت زندگی در مردان بیشتر از زنان بوده است ($P < 0/001$).

نتیجه‌گیری: با توجه به یافته‌های پژوهش چنین نتیجه‌گیری می‌شود حیطه‌های کیفیت زندگی بیماران مبتلا به آسم شامل علائم و نشانه‌ها، فعالیت جسمانی، عملکرد خلقی، عملکرد اجتماعی، درک از سلامتی بیماران مبتلا به آسم با همه حیطه‌های سلامت روان آن‌ها رابطه دارد لذا ارائه مراقبت‌های خاص در حیطه روان‌شناختی می‌تواند برای این بیماران مفید و موجبات ارتقاء کیفیت زندگی آنان را فراهم سازد.

کلیدواژه‌ها: سلامت روانی، کیفیت زندگی، آسم

تاریخ پذیرش: ۹۳/۲/۲۵

تاریخ دریافت: ۹۳/۱۱/۲

۱- استادیار، گروه پرستاری، دانشکده پرستاری و مامائی حضرت فاطمه (س)، مرکز تحقیقات مراقبت‌های روان جامعه نگر، دانشگاه علوم پزشکی شیراز، شیراز، ایران. (نویسنده مسؤول)

پست الکترونیکی: yekdash@sums.ac.ir

۲- کارشناس ارشد پرستاری، گروه پرستاری، دانشکده پرستاری و مامائی حضرت فاطمه (س)، دانشگاه علوم پزشکی شیراز، شیراز، ایران.

مقدمه

آسم بیماری التهابی مزمن راههای هوایی است که موجب حساسیت بیش از حد آن ها، تورم مخاطی و تولید مخاط اضافه می‌شود. این التهاب منجر به دوره های عود علائم آسم مانند: سرفه، سفتی ریه، خس خس و تنگی نفس می‌شود که برای بیمار بسیار ناراحت کننده است و می‌تواند عملکرد و کیفیت زندگی او را تحت تاثیر قرار دهد (۱). براساس آمارمنتشر شده ۵٪ کل جمعیت جهان مبتلا به بیماری آسم هستند (۲)، یعنی بیش از ۳۰۰ میلیون نفر در جهان از بیماری آسم رنج می‌برند که پیش بینی می‌شود تا سال ۲۰۲۰ این رقم به ۴۰۰ میلیون نفر افزایش یابد (۳). علاوه بر شیوع بالا، این بیماری دارای عوارض متعددی است و موجب مرگ و میر بسیاری از مبتلایان می‌گردد. سالانه ۲۵۰۰۰۰ نفر بر اثر بیماری آسم جان خود را از دست می‌دهند (۴). علاوه بر آمار بالای مرگ و میر ناشی از بیماری، ابتلا به بیماری‌های مزمن مانند آسم می‌تواند بر ارتباطات بیماران با محیط فیزیکی نیز تاثیر گذار باشد (۵). بیماری آسم ابعاد مختلف زندگی، از جمله ابعاد خانوادگی و فعالیت‌های اجتماعی مبتلایان را تحت تاثیر قرار می‌دهد (۶،۷) و باعث محدودیت فعالیت فیزیکی بیماران می‌گردد که این مسئله منجر به مشکلات روانی مثل اضطراب، افسردگی و اندوه در بیماران می‌شود (۷). نتایج مطالعه وزیری یزدی و همکاران (۱۳۸۵) بر روی ۳۳۹ بیمار مبتلا به آسم نشان می‌دهد که شیوع افسردگی در مبتلایان به آسم بیشتر از افراد عادی جامعه است و افسردگی با سابقه ابتلای به آسم رابطه مستقیمی دارد (۸)، همچنین در مطالعات دیگر میزان شیوع اضطراب در این بیماران ۵۲-۱۶ درصد و میزان افسردگی ۴۱-۱۴٪ گزارش شده است (۸-۱۵). بنابراین شواهد موجود بیانگر وجود ارتباط بین بیماری آسم و اختلالات روانی می‌باشد با این حال مدت‌ها تشخیص این ارتباط مبهم مانده است (۵)، همراهی آسم و مشکلات روانی ممکن است تاثیر قابل توجهی بر روی عملکرد روزانه و استفاده از خدمات مراقبت از سلامت روان نیز داشته باشد. مطالعه‌ای که توسط فلدمن و همکاران انجام شده است نشان داد که بیماران مبتلا به آسم که حداقل به یک اختلال روانی مبتلا هستند در

مقایسه با بیماران بدون اختلال روانی سطوح بالاتری از علائم آسم، اختلال در عملکرد روزانه، استفاده از دارو و نیاز به درمان اورژانس برای درمان آسم را گزارش می‌کنند (۱۶).

مطالعات موجود نشان می‌دهد که اختلال در عملکرد زندگی روزانه و نیز مشکلات روانی بر روی کیفیت زندگی می‌تواند تاثیر داشته باشد اما تا کنون مطالعه‌ای رابطه بین سلامت روان و کیفیت زندگی این بیماران را مورد بررسی قرار نداده است لذا بررسی این رابطه حائز اهمیت بسیار می‌باشد و می‌تواند زمینه را برای مداخلات روانی مهیا سازد (۱۷)، به دلیل مزمن بودن بیماری، ارتباط واضحی بین شدت آسم و کیفیت زندگی بیمار وجود دارد (۱۸)، پدیرام‌رازی در مطالعه خود که بر روی ۳۸۶ بیمار مبتلا به آسم انجام داد اظهار نمود که کیفیت زندگی واحدهای مورد مطالعه نامطلوب و نسبتا مطلوب بوده است (۱۹). بنابراین کیفیت زندگی هم در بیماری‌های مزمن و هم در اختلالات روانی کاهش پیدا می‌کند (۲۰). تجربیات پژوهشگران در بخش‌ها و درمانگاه‌های ریه مؤید آن بوده است که کیفیت زندگی در بیماران مبتلا به آسم چندان مطلوب نمی‌باشد همچنین شیوع بالای این بیماری در جامعه ما و نقشی که بهداشت روانی مبتلایان به این بیماری از لحاظ سلامت جامعه دارند حائز اهمیت است. اما ارتباط بین کیفیت زندگی و سلامت روان مبهم مانده است، و مشخص نمی‌باشد که تغییر در کیفیت زندگی با تغییرات فیزیکی ناشی از بیماری مرتبط می‌باشد یا تغییرات روانی ناشی از بیماری، لذا تحقیق حاضر با هدف تعیین ارتباط کیفیت زندگی بیماران مبتلا به آسم با سلامت روان انجام شده است. امید است یافته‌های این مطالعه بتواند زمینه ساز طراحی و اجرای مداخلات پرستاری مناسب در جهت تقویت و ارتقای کیفیت زندگی و سلامت روان آن‌ها باشد و نگرش جدیدی در خصوص این بیماران ارائه شود و در جهت تعیین راهکارهای مقابله موثر با مشکلات ناشی از بیماری موثر و مفید واقع گردد.

روش مطالعه

در این مطالعه تحلیلی همبستگی، جامعه پژوهش را بیماران مبتلا به بیماری آسم مراجعه کننده به درمانگاه‌های تخصصی و

فوق تخصصی شهید فقیهی و شهید مطهری وابسته به دانشگاه علوم پزشکی شیراز که واجد شرایط ورود به مطالعه بودند تشکیل دادند. نمونه‌های این پژوهش شامل ۱۳۵ نفر از بیماران مبتلا به آسم بوده است که به روش نمونه‌گیری مبتنی بر هدف انتخاب شدند، بدین ترتیب که در زمان انجام مطالعه، محقق با مراجعه به درمانگاه‌های ذکر شده از بین افراد مراجعه کننده نمونه‌گیری می‌کرد و با بررسی اولیه چنانچه فرد انتخاب شده به هر دلیل جزء نمونه‌ها قرار نمی‌گرفت فرد بعدی جایگزین می‌گردید. نمونه‌های مورد بررسی دارای ویژگی‌هایی به این شرح بودند: ملیت ایرانی، محدوده‌ی سنی ۶۰-۱۸ سال، داشتن توانایی تکمیل پرسشنامه یا انجام مصاحبه، تشخیص آسم با تایید پزشک متخصص ریه، گذشت حداقل یکسال از تشخیص بیماری و عدم ابتلا به بیماری روانی مزمن طبق خود اظهاری بیمار بود.

در این پژوهش از پرسشنامه استاندارد کیفیت زندگی بیماران مبتلا به اسم (AQLQ) Standard asthma Quality of life Questionnaire. و پرسشنامه سلامت عمومی General Health Questionnaire (GHQ) جهت جمع‌آوری داده‌ها استفاده گردید. پرسشنامه استاندارد کیفیت زندگی توسط محققان به فارسی ترجمه و در مرحله بعد توسط دو نفر کارشناس مترجم زبان انگلیسی به انگلیسی برگردانده شده است و مجدداً به فارسی ترجمه شده است، اعتبار محتوایی پرسشنامه توسط گروه‌های پزشکی، روانپزشکی، روانشناسی و همه‌گیرشناسی تایید شده است پس از تطبیق نسخه نهایی انگلیسی با فارسی، جهت تعیین پایایی آن، توسط ۵۰ نفر بیمار مبتلا به آسم در اصفهان بررسی گردیده است که ثبات درونی (آلفای کرونباخ) محاسبه ۸۶٪ بود در این پرسشنامه افزایش نمره کل نشان دهنده بهتر شدن وضعیت کیفیت زندگی است، این پرسشنامه یک ابزار خود گزارش دهی ۶۹ آیتمی است که کیفیت زندگی را در ۵ خرده‌مقیاس علایم و نشانه‌ها (۱۴ سؤال)، فعالیت جسمانی (۱۵ سؤال)، عملکرد خلقی (۱۴ سؤال)، عملکرد اجتماعی (۱۰ سؤال) و درک کلی از سلامت (۱۸ سؤال) می‌سنجد پاسخ به هر سؤال با مقیاس ۵ مرحله‌ای

لیکرت امتیاز بندی شده است هر سؤال دارای گزینه‌های اصلا، بندرت، گاهی، اکثراً و همیشه است نمره هر سؤال بین ۱ تا پنج می‌باشد. برای نمره دهی این پرسشنامه، سوالات از ۱ تا ۵ نمره داده می‌شوند، در سوالات مثبت به گزینه همیشه، نمره ۵ و به گزینه اصلا، نمره ۱ داده می‌شود. در سوالات منفی به گزینه همیشه نمره ۱ و به گزینه اصلا نمره ۵ داده می‌شود (۲۱)، پاسخ‌های مربوط به هر مقیاس از لحاظ ارزش گذاری به صورت میانگین بین ۱۰۰-۰ گزارش شد.

جهت بررسی وضعیت سلامت روان از پرسشنامه سلامت عمومی استفاده شده است این پرسشنامه حاوی ۲۸ سؤال در ۴ حیطه سنجش افسردگی، اضطراب، نشانه‌های جسمی و عملکرد اجتماعی می‌باشد، هر حیطه دارای ۷ سؤال می‌باشد. سوالات ۱ تا ۷ مربوط به نشانه‌های جسمانی، از ۸ تا ۱۴ مربوط به اضطراب، ۱۵ تا ۲۱ مربوط به اختلال در عملکرد اجتماعی و ۲۲ تا ۲۸ مربوط به افسردگی می‌باشد و در طیف لیکرت ۴ درجه‌ای به صورت ۳، ۲، ۱، ۰ نمره گذاری می‌شود، در این ابزار افزایش نمره با بدتر شدن وضعیت سلامت روان همراه است و نمره پایین نشان دهنده‌ی سلامت روان بهتر می‌باشد، پایایی این ابزار توسط پژوهشگران با استفاده از محاسبه آلفای کرونباخ ۸۶٪ به دست آمده است (۲۲). پژوهشگر با در نظر گرفتن ملاحظات اخلاقی پس از اخذ معرفی نامه از دانشگاه علوم پزشکی شیراز و کسب رضایت از بیماران مبتلا به آسم به گردآوری داده‌ها از طریق مصاحبه یا تکمیل پرسشنامه پرداخت و به آن‌ها اطمینان داده شد که شرکت در این پژوهش اختیاری بوده و اطلاعات ثبت شده محرمانه خواهد بود. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از روش‌های آماری توصیفی و آزمون‌های آماری ضریب همبستگی و تی تست در سطح ۵٪ معنی داری با استفاده از نرم افزار آماری SPSS استفاده گردید.

یافته‌ها

توزیع فراوانی خصوصیات جمعیت شناختی نمونه‌های مورد پژوهش نشان می‌دهد که ۳۱/۹٪ از نمونه‌ها مرد و ۶۸/۱٪ زن بوده‌اند همچنین از نظر وضعیت تاهل ۸۳/۷٪ متاهل ۱۶/۳٪ مجرد بودند.

روان ۱۰/۶ است که از سایر خرده مقیاس ها بیشتر است بنابراین در بیماران مبتلا به آسم علائم جسمانی بیشتر از سایر علائم دیده می‌شد. هر حیطة ۷ گزینه و نمره هر حیطة بین ۰-۲۱ قرار می‌گیرد. (جدول شماره ۱)

یافته‌های حاصل از پرسشنامه سلامت روان نشان می‌دهد که در بیماران مبتلا به آسم میانگین نمره خرده مقیاس افسردگی ۲/۵ است که کمتر از سایر خرده مقیاس ها می باشد، میانگین نمره خرده مقیاس علائم جسمانی در حیطة سلامت

جدول شماره ۱- میانگین و انحراف معیار نمرات خرده مقیاس های سلامت روان در بیماران مبتلا به آسم

حیطة سلامت روان	میانگین	انحراف معیار
علائم جسمانی	۱۰/۶	۵/۳
اضطراب	۹/۸	۵/۳
اختلال در عملکرد اجتماعی	۹/۹	۴/۶
افسردگی	۲/۵	۳/۱

نمرات حاصل از پرسشنامه کیفیت زندگی وضعیت کیفیت زندگی بیماران مبتلا به آسم را در خرده مقیاس های درک از سلامتی و کمترین میانگین (۳۵/۴) مربوط به خرده مقیاس عملکرد اجتماعی است. میانگین ۶۲/۶ خرده مقیاس درک از سلامتی نشان دهنده وضعیت بهتر نمره این خرده مقیاس نسبت به بقیه خرده مقیاس ها است. (جدول ۲).

جدول شماره ۲- میانگین و انحراف معیار نمرات خرده مقیاس های کیفیت زندگی در بیماران مبتلا به آسم

کیفیت زندگی خرده مقیاس	میانگین	انحراف معیار
علائم و نشانه ها	۴۳/۶	۱۱/۲
فعالیت جسمانی	۴۲/۳	۱۳/۷
عملکرد خلقی	۳۹/۱	۱۱/۶
عملکرد اجتماعی	۳۵/۴	۱۰/۶
درک از سلامتی	۶۲/۶	۱۳/۴

در مورد ارتباط میان خرده مقیاس های کیفیت زندگی با ۴ خرده مقیاس سلامت روان با استفاده از محاسبه ضریب همبستگی پیرسون و $P < 0.05$ ، مشخص گردید که کیفیت زندگی بیماران آسمی عمیقاً تحت تاثیر سلامت روان قرار می‌گیرد و این دو متغیر همبستگی معکوس بالایی با هم دارند. همچنین نمره همه خرده مقیاس های سلامت روان با نمره همه خرده مقیاس های کیفیت زندگی همبستگی معنی دار دارند (جدول ۳).

جدول ۳- نتایج حاصل از آزمون ضریب همبستگی پیرسون داده های مربوط به خرده مقیاس های کیفیت زندگی و سلامت روان

کیفیت زندگی	سلامت روان		علائم جسمانی		اضطراب		اختلال در عملکرد اجتماعی		افسردگی	
	p-value	R	p-value	R	p-value	R	p-value	R	p-value	R
علائم و نشانه ها	<0.001	-0.727	<0.001	-0.724	<0.001	-0.657	<0.001	-0.469	<0.001	-0.469
فعالیت جسمانی	<0.001	-0.618	<0.001	-0.669	<0.001	-0.632	<0.001	-0.458	<0.001	-0.458
عملکرد خلقی	<0.001	-0.750	<0.001	-0.795	<0.001	-0.636	<0.001	-0.514	<0.001	-0.514
عملکرد اجتماعی	<0.001	-0.707	<0.001	-0.759	<0.001	-0.766	<0.001	-0.441	<0.001	-0.441
درک از سلامتی	<0.001	-0.763	<0.001	-0.793	<0.001	-0.724	<0.001	-0.530	<0.001	-0.530

همچنین حیطة های سلامت روان و کیفیت زندگی با بعضی از خصوصیات جمعیت شناختی مانند جنس، مطابق آزمون تی ارتباط معنادار آماری داشته است. به گونه‌ای که میانگین نمره فعالیت جسمانی، عملکرد خلقی، عملکرد اجتماعی، و درک از سلامتی در مردان بیشتر از زنان بوده است و از نظر آماری معنادار می‌باشد ($p\text{-value} < 0.05$) ولی از لحاظ علائم و نشانه‌ها بین دو جنس تفاوت آماری معناداری مشاهده نشد ($p\text{-value} = 0.093$). میانگین نمره افسردگی در زنان بیشتر از مردان بوده است و از لحاظ آماری معنادار می‌باشد ($p = 0.001$). (جدول ۴ و ۵)

جدول شماره ۴ - مقایسه میانگین و انحراف معیار نمرات خرده مقیاسهای مختلف مربوط به کیفیت زندگی بین دو جنس در بیماران مبتلا به آسم

سطح معنی داری	زن		مرد		جنس	کیفیت زندگی
	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	میانگین		
۰/۰۹۳	۱۱/۷	۴۲/۵	۹/۵	۴۶		علائم و نشانه ها
۰/۰۴۲	۱۴/۱	۴۱/۷	۱۲/۵	۴۶/۹		فعالیت جسمانی
۰/۰۰۱	۱۱/۹	۳۶/۹	۹/۴	۴۳/۹		عملکرد خلقی
۰/۰۲	۱۰/۲	۳۴/۱	۱۰/۵	۳۸/۳		عملکرد اجتماعی
۰/۰۱	۱۳/۸	۶۰/۷	۱۱/۷	۶۶/۷		درک از سلامتی

جدول شماره ۵ - مقایسه میانگین و انحراف معیار نمرات خرده مقیاسهای مختلف مربوط به سلامت روان بین دو جنس در بیماران مبتلا به آسم

سطح معنی داری	زن		مرد		جنس	سلامت روان
	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	میانگین		
۰/۰۷	۵/۷	۱۱	۴/۴	۹/۵		علائم جسمانی
۰/۰۹	۵/۶	۱۰/۳	۴/۴۵	۸/۸		اضطراب
۰/۰۶	۴/۵	۱۰/۴	۴/۵	۸/۸		اختلال در عملکرد اجتماعی
۰/۰۰۱	۳/۴	۳	۲/۱	۱/۳		افسردگی

علت عدم توانایی در انجام تهویه مناسب و علائم ناشی از آن دچار اختلال در فعالیت شده و سطح تحمل آن ها نسبت به فعالیت جسمی محدود می شود، در نتیجه قدرت انجام کار در آن ها کاهش می یابد، این مسئله موجب می شود که این افراد در مقایسه با افراد سالم از عملکرد جسمی مطلوبی برخوردار نباشند و شخص بیمار در انجام مسئولیت های فردی و اجتماعی دچار مشکل شود عدم توانایی در انجام عملکرد جسمی مطلوب موجب احساس بی کفایتی در فرد شده و اعتماد به نفس وی مختل می شود. متعاقب آن فرد دچار اضطراب، افسردگی و اندوه خواهد شد (۲۵).

در مطالعه حاضر نشان داده شد تمام حیطه های کیفیت زندگی بیماران مبتلا به آسم با حیطه افسردگی سلامت روان ارتباط معنادار دارد و هر چه کیفیت زندگی ضعیف تر باشد افسردگی بیماران بیشتر می باشد که نتایج این پژوهش با پژوهشی که توسط دهستانی و همکاران بر روی ۳۳۰ بیمار مبتلا به آسم جهت تعیین میزان افسردگی انجام دادند همخوانی دارد در این مطالعه نیز افراد مبتلا به آسم میزان شیوع افسردگی بیشتری نسبت به افراد جامعه دارند (۲۶). در رابطه با این موضوع به نظر می رسد که بیماران مبتلا به آسم با احتمال بیشتری افسرده می شوند. در همین زمینه فورد و همکارانش (۲۰۰۳) اظهار داشتند که این بیماری برابعد کیفیت زندگی تاثیر منفی داشته و بیماران در روزهایی که از نظر ابعاد جسمی و

بحث

نتایج این مطالعه نشان می دهد که بیماری آسم بیشترین تاثیر منفی را بر سلامت روان به خصوص بر بعد علائم جسمانی داشته است، بعد از اختلال در حیطه علائم جسمانی، حیطه عملکرد اجتماعی، اضطراب و افسردگی بوده است و ابعاد سلامت روان با کیفیت زندگی بیماران مبتلا به آسم ارتباط معنادار دارد، یافته های مطالعه حاضر با نتایج پژوهش کولوواتر و همکاران که بر روی نود بیمار مبتلا به آسم در سال ۲۰۰۷ انجام شد همخوانی دارد نتایج مطالعه کولوواتر و همکاران نشان داد که شیوع اضطراب و افسردگی از حیطه های سلامت روانی در افراد مبتلا به آسم با حیطه های کیفیت زندگی بیماران ارتباط معنادار دارد (۲۰) همچنین مانکوزو و همکاران طی مطالعه خود که در گروهی از بیماران مبتلا به آسم انجام داده اظهار داشت نیمه (۴۵٪) از بیماران مبتلا به آسم از نظر علائم افسردگی مثبت هستند و افسردگی با نمره کیفیت زندگی پایین تری ارتباط معنا دار دارد (۲۳)، در همین رابطه مطالعه Miguel Diez با استفاده از دو شاخص استخراج شده از پرسشنامه اس-اف ۳۶ و نیز مصاحبه، با گروهی از بزرگسالان مبتلا به آسم و برونشیت نشان داد که افراد سالم نمره ی سلامت روان بهتری نسبت به افراد مبتلا به آسم دارند (۲۴)، ارتباط بالای سلامت روان به خصوص حیطه افسردگی با حیطه های کیفیت زندگی ممکن است به این دلیل باشد که این بیماران به

افسردگی باشد. همچنین در این مطالعه نشان داده شد که بین کیفیت زندگی و جنس ارتباط معنادار آماری ($p=0.04$) وجود دارد که با نتایج مطالعه پدram رازی و همکاران همسو می‌باشد ($p=0.015$) (۱۹).

از جمله محدودیت‌های پژوهش حاضر، عدم همکاری برخی از بیماران و استفاده از دو درمانگاه برای نمونه‌گیری بود که قابلیت تعمیم نتایج را کاهش می‌داد، لذا انجام تحقیق در چندین مرکز درمانی در محدوده جغرافیایی وسیع تر توصیه می‌شود.

نتیجه گیری نهایی

بر اساس یافته‌های این پژوهش، بین سطح سلامت روانی و کیفیت زندگی بیماران مبتلا به آسم ارتباط معنادار وجود دارد به این معنی که بالا بودن سطح کیفیت زندگی بیماران مبتلا به آسم، می‌تواند سبب ارتقاء سلامت روان آن‌ها گردد، بنابراین لازم است کادر درمان از این موضوع در مورد بیماری آسم آگاه باشند و حمایت از بیماران برای بهبود سلامت روان در مراقبت‌های اولیه، ثانویه و ثالثیه مدنظر قرار گیرد. پیشنهاد می‌شود کادر درمان هنگام مراقبت از این بیماران علاوه بر بعد فیزیولوژیکی به سایر ابعاد نیز توجه کرده و با ارائه آموزش مناسب و حمایت‌های روانشناختی نقش موثری در افزایش سلامت روان بیماران و به تبع آن بهبود کیفیت زندگی این بیماران داشته باشند.

تشکر و قدردانی

بدینوسیله پژوهشگران کمال تقدیر و تشکر را از مسئولین دانشگاه علوم پزشکی شیراز، رئیس مرکز پژوهش‌های بالینی بیمارستان نمازی و همچنین کلیه بیماران شرکت کننده در این پژوهش اعلام می‌دارند.

روانی نامطلوب بودند کیفیت زندگی پایین‌تری داشته و کیفیت زندگی خود را ضعیف توصیف کرده‌اند (۲۷). به این ترتیب بیماری آسم ابعاد مختلف زندگی بیماران را تحت تاثیر قرار داده و فعالیت‌های جسمی، روانی و اجتماعی آن‌ها را محدود می‌سازد و در نتیجه کیفیت زندگی آن‌ها دستخوش تغییر می‌گردد (۷). بنابراین متوجه می‌شویم که مسئولین درمانی که وظیفه درمان بیماران مبتلا به آسم را به عهده دارند نه تنها باید در درمان بیماری مهارت داشته باشند بلکه باید اقدامات مداخله‌ای جهت بهبود وضعیت روانی بیماران نیز انجام دهند.

همانطور که از نتایج مطالعه حاضر مشخص گردید بیشترین میانگین نمره وضعیت کیفیت زندگی در حیطه درک از سلامتی ($62/6$) می‌باشد در مطالعه‌ای که توسط شریف در سال ۱۳۹۰ با هدف تعیین ارتباط بین کیفیت زندگی و سلامت روان بیماران همودیالیزی انجام دادند و مطالعه مردانی در سال ۱۳۸۷ که بر روی بیماران سرطانی انجام گردید نیز یافته‌ها نشان داد که بیشترین میانگین در حیطه درک از سلامتی می‌باشد (۲۲، ۲۸) و با نتیجه مطالعه حاضر همخوانی دارد، که می‌تواند نشان دهنده‌ی این موضوع باشد که اکثر بیماران مبتلا به بیماری‌های مزمن به صورت طولانی مدت اطلاعات در مورد سلامتی کسب کرده‌اند و درک نسبتاً بالایی در مورد وضعیت سلامتی خود دارند.

در خصوص متغیرهای جمعیت شناختی بیماران و ارتباط آن با سلامت روان نتیجه پژوهش حاضر نشان داد که بین جنس و سلامت روان ارتباط معنادار آماری وجود دارد ($p=0.01$) به طوریکه سلامت روان در مردان بهتر از زنان می‌باشد و این یافته توسط مطالعه دیز تایید می‌شود در آن مطالعه نیز سلامت روان در مردان مبتلا به آسم بهتر از زنان بود (۲۴). همچنین مطالعه حاضر نشان داده است که بین حیطه‌ی علایم افسردگی با جنس ارتباط معنادار آماری وجود دارد به طوریکه در جنس مونث افسردگی بیشتر دیده می‌شود این یافته با نتایج پژوهش اتینجر و همکاران که در ارتباط با شیوع افسردگی در مبتلایان به آسم و صرع انجام داده اند همسو می‌باشد (۲۹). که خود می‌تواند بیانگر این موضوع باشد که جنس ممکن است عامل خطری برای بروز

منابع

- 1- Smeltzer SC, Bare B, Hinkle J, Cheever K. Brunner & Suddarth's textbook of medical-surgical nursing in one volume. 12th ed. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins; 2009.
- 2- Russo T, Fauci A, Braunwald E, Kasper D, Hauser S, Longo D, et al. Harrison's principles of internal medicine. 17th ed. New York: 2008.
- 3- Ownby DR, Ling M, Long AA. editor. Pet dander and difficult-to-control asthma. The burden of illness. Allergy and asthma proceedings; 2010; 31:385-91.
- 4- O'Byrne PM. Global guidelines for asthma management. *Polskie archiwum medycyny wewn trznej*. 2010; 120 (12): 511-7.
- 5- Renee D, Rafael A, Marc J, Myrna M. Asthma and mental disorders in primary care. *General Hospital Psychiatry*. 2003; 25 (10): 479 – 483.
- 6- Arash M, Shogi M, Tajvidi M. Assessing effects of asthma on patients' functional status and life. *Journal of Urmia Nursing and Midwifery Faculty*. 2010; 8 (1):13 -18.
- 7- Anderson KL, Burckhardt CS. Conceptualization and measurement of quality of life as an outcome variable for health care intervention and research. *Journal of Advanced Nursing*. 1999; 29 (2): 298- 306.
- 8- Yazdi SV, Grdframzy D. Assessment of depression in patients with asthma admitted to hospital workers martyrs in Yazd in 1385. *Journal of Medical Sciences*. 2006; 17(3):161- 4.
- 9- Perna G, Bertani A, Politi E, Colombo G, Bellodi L. Asthma and panic attacks. *Biological Psychiatry*. 1997; 42(7): 625- 30.
- 10- Nejtck VA, Brown ES, Khan D, Moore J, Wagner J, Perantie D. Prevalence of mood disorders and relationship to asthma severity in patients at an inner-city asthma clinic. *Annals of Allergy, Asthma & Immunology*. 2001; 87(2):129-33.
- 11- Nascimento I, Nardi AE, Valença AM, Lopes F, Mezzasalma MA, Nascentes R, et al. Psychiatric disorders in asthmatic outpatients. *Psychiatry Research*. 2002; 110(1): 73-80.
- 12- Goldney RD, Ruffin R, Fisher LJ, Wilson DH. Asthma symptoms associated with depression and lower quality of life: a population survey. *Medical Journal of Australia*. 2003; 178 (9): 437-41.
- 13- Swadi H. Psychiatric morbidity in a community sample of Arab children with asthma. *J Trop Pediatr*. 2001; 47; 106–107.
- 14- Goodwin RD, Jacobi F, Thfeld W. Mental disorders and asthma in the community. *Archives of General Psychiatry*. 2003; 60(11): 1125.

- 15- Lavoie kl, cartier A, labrecquea M, bacon SL, lemière C, malo J, et al. Are psychiatric disorders associated with worse asthma control and quality of life in asthma patients. *Respiratory medicine*. 2005; 99(10): 1249 - 57.
- 16 - Feldman JM, siddique MI, morales E, kaminski B, lehrer pm. Psychiatric disorders and asthma outcomes among high-risk inner-city patients. *Psychosomatic medicine*. 2005; 67(6): 989 - 96.
- 17- Renee D, Goodwin, Jina P, Brian C, Jitender S. Asthma and mental disorders in Canada: Impact on functional impairment and mental health service use. *Journal of Psychosomatic Research* .2010;68 : 165–173.
- 18 -Meszaros A, orosz M, magyar P, mesko A, vincze Z. Evaluation of asthma knowledge and quality of life in hungarian asthmatics. *Allergy*. 2003; 58(7): 624-8.
- 19- Pedramrazi SH, bassampour S, kazemnejad A. Quality of life in asthmatic patients. *Hayat*. 2007;13 (1): 29-34.
- 20- Kullowatz A, kanniess F, dahme B, magnussen H, ritz T. Association of depression and anxiety with health care use and quality of life in asthma patients. *Respiratory medicine*. 2007; 101(3): 638-44.
- 21-Rezaei, neshat-dost, molavi, amra ,et al. Efficacy of cognitive behavioral stress management group education on improving quality of life in female asthmatic patients. *Journal of research in behavioural sciences*. 2009.47:533-9
- 22- Mardani hamule M, shahraki vahed A. Relationship between mental health and quality of life in cancer patients. *Ssu_journals*. 2010; 18 (2):111-7.
- 23-Mancuso CA, peterson M, charlson M. Effects of depressive symptoms on health-related quality of life in asthma patients. *Journal of general internal medicine*. 2000; 15 (5): 301-10.
- 24 -De miguel diez J, garcía RJ, hernandez barrera V, rodríguez PR, maestu L, garrido PC. Mental health among adults with asthma and chronic bronchitis. A population-based study in spain. *Respiratory medicine*. 2012; 106(7): 924-32.
- 25 -Basaran S, guler-uysal F, ergen N, seydaoglu G, bingol-karakoç G, altintas U. Effects of physical exercise on quality of life, exercise capacity and pulmonary function in children with asthma. *Journal of rehabilitation medicine: official journal of the uems european board of physical and rehabilitation medicine*. 2006; 38(2): 130.
- 26-Dehestani M, soltani gord framarzi H. Surveying depression in asthmatic patients. *Medical science journal of islamic azad univesity-tehran medical branch*. 2007; 17(3):161-4.

- 27- Ford ES, mannino DM, homa DM, gwynn C, redd SC, moriarty dg, et al. Self-reported asthma and health-related quality of lifefindings from the behavioral risk factor surveillance system. Chest journal. 2003;123(1):119-27.
- 28- Sharif F,vedad F. The relationship between mental health and quality of life of hemodialysis patients referred to hospitals affiliated to shiraz university of medical sciences. Iran journal of nursing. 2007; 20(51):61-9
- 29- Ettinger A, reed M, cramer J. Depression and comorbidity in community-based patients with epilepsy or asthma. Neurology. 2004; 63 (6):1008-14.

The relationship between mental health and quality of life in patients with asthma

Yektatalab¹ SH (PhD) - Ansarfard² F (Msc)

Abstract

Introduction: Asthma is a chronic inflammatory disease that causes airways hypersensitivity, mucosal edema and mucus production. Asthma can affect on the performance of patients and limit physical activity , anxiety, depression and decrease in patients quality of life. This study has been made with this aim to determine the relationship between mental health and quality of life in patients with asthma.

Methods: In this analytic correlation study, 135 asthmatic patients who referred to Affiliated Clinics of shiraz university of medical science were selected via Census sampling method in 1392. Data were gathered by General Health Questionnaire (GHQ) and asthma quality of life questionnaire. In order to analyze the collected data, SPSS V.18 software with Spearman's correlation coefficient and t-test were conducted.

Result: Results showed that there was a significant correlation between all domains of quality of life and patients mental health domains ($P<0/001$), and The mean of depression score of general health in women was more than men ($P<0/001$). The mean score of quality of life in men was more than women ($P=0/004$).

conclusion: According to these findings it is concluded that domains of quality of life in asthmatic patient, consist of: symptoms and signs, physical activity, ethical performance, social performance and perception of health were correlated with all domains of mental health. Therefore special care in the field of psychology can be advantageous for these patients and provide for them a better life.

Keywords: quality of life, mental health, asthma.

Received: 22 jnuary 2014

Accepted: 15 May 2014

1- Assistant professor, Department in nursing Community Based Psychiatric Care Research Center, Department of Nursing, Shiraz University of Medical Sciences, Shiraz, Iran. (**Corresponding Author**)

E-mail: yekdash@sums.ac.ir

2- MSc in nursing. Department in nursing, Shiraz University of Medical Sciences, Shiraz, Iran.

The compare maladaptive cognitive schemas and irrational beliefs and communicational skills between orphan adolescences and non-orphan adolescences.....	1
khodabakhshi koolae A (PhD) - Baseri-Salehi N (Msc) - Rooshan-Cheseli R (PhD) - Falsafi Nejad MR (PhD)	
Assessing Stress in Cancer Patients: Factorial Validity of the Perceived Stress Scale in Iran..	13
Safaei M (MSc) - Shokri O (Ph.D)	
Psychometric properties of Illness Related Worries Questionnaire (IRWQ) in heart failure patients.....	23
Bagheri H(Ph.D) - Yaghmaei F (Ph.D) - Ashtorabi T (Ph.D) - Zayeri F (Ph.D)	
The Effect of Sex Education on Sexual Intimacy of Married Women.....	34
Shakarami M (MSc) - Davarniya R (MSc) - Zaharakar K (Ph.D) - Gohari SH (MSc)	
Workplace violence against nurses from the viewpoint of patients.....	43
Babaei N (MSc student) - Rahmani A (Ph.D) - Mohajjel-aghdam AR (MSc student) - Zamanzadeh V (PhD) - Dadashzadeh A (MSc student) - Avazeh M (MSc student)	
The association between attachment style and nurses interpersonal relationship.....	55
Ahmadin H (Ph.D) - Shamsaie F (Ph.D) - Rahimi Rahbar M (MSc)	
Effectiveness of problem solving training on depression in nursing student.....	63
Shamsikhani S (MSc) - Farmahini Farahani M (MSc) - Shamsikhani S (MSc) - Sobhani M (MSc)	
The relationship between mental health and quality of life in patients with asthma.....	72
Yektatalab SH (PhD) - Ansarfard F (Msc)	